

Bruxelles, 9 octombrie 2020
(OR. en)

11721/1/20
REV 1

SOC 608

REZULTATUL LUCRĂRILOR

Sursă:	Secretariatul General al Consiliului
Destinatar:	Delegațiile
Nr. doc. ant.:	11084/20
Subiect:	Consolidarea protecției venitului minim pentru combaterea sărăciei și a excluziunii sociale în pandemia de COVID-19 și dincolo de aceasta Concluziile Consiliului (9 octombrie 2020)

În anexă, se pun la dispoziția delegațiilor Concluziile Consiliului privind consolidarea protecției venitului minim pentru combaterea sărăciei și a excluziunii sociale în pandemia de COVID-19 și dincolo de aceasta, astfel cum au fost aprobate de Consiliu prin procedura scrisă încheiată la 9 octombrie 2020.

**Consolidarea protecției venitului minim pentru combaterea sărăciei și a excluziunii
sociale în pandemia de COVID-19 și dincolo de aceasta**

Concluziile Consiliului

RECUNOSCÂND că

1. Agenda strategică 2019-2024 a Consiliului European identifică inegalitățile drept un risc politic, social și economic major și face apel la furnizarea de oportunități pentru toți. Descriind calea pentru punerea în aplicare a Pilonului european al drepturilor sociale, Comunicarea Comisiei „O Europă socială puternică pentru tranziții juste”¹ pune accentul pe îmbunătățirea protecției și a incluziunii sociale: să nu lăsăm pe nimeni în urmă într-o epocă a schimbării înseamnă să luptăm împotriva sărăciei.
2. În pofida măsurilor întreprinse ca răspuns la pandemia de COVID-19, consecințele sale sociale și economice evidențiază și exacerbează vulnerabilitățile într-o manieră dramatică, sporind riscul de adâncire a decalajelor socioeconomice în Europa². „Foaia de parcurs pentru redresare”, salută de membrii Consiliului European, afirmă necesitatea de a aborda consecințele socioeconomice ale crizei. Protejarea veniturilor celor care își pierd locul de muncă, ale celor care se confruntă cu o scădere sau o pierdere a venitului și ale celor care nu dispun de resurse suficiente reprezintă o provocare majoră. Protecția venitului minim, însoțită de servicii de activare și de facilitare, joacă un rol vital în atenuarea riscului de sărăcie și excluziune socială în această criză și, prin urmare, sprijină persoanele cele mai dezavantajate din societate, atât în prezent, cât și în viitor³.

¹ COM(2020) 14 final.

² OCDE 2020: COVID-19: Protejarea cetățenilor și a societăților.

³ OIM 2020: Răspunsuri în materie de protecție socială la criza provocată de COVID-19: răspunsuri la nivel de țară și considerente de politici.

3. Sistemele de venit minim nu numai că contribuie în mod esențial la protecția socială a acelor grupuri care au fost cel mai grav afectate de criză, dar au și un efect stabilizator asupra cererii globale de bunuri și servicii produse în economie ⁴.
4. Monitorizarea tendințelor generale tinde să confirme importanța de a consolida protecția venitului minim și incluziunea activă în Europa. În ultimul deceniu, milioane de oameni au fost scoși din situația de sărăcie în întreaga Uniune. Cu toate acestea, rezultatul nu se ridică la nivelul obiectivului UE de a scoate 20 de milioane de cetățeni din situația de sărăcie până în 2020. Chiar înainte de izbucnirea pandemiei, în total, mai mult de unul din cinci europeni și unul din patru copii au rămas expuși riscului de sărăcie și de excluziune socială ⁵. Situația gospodăriilor monoparentale și a persoanelor care trăiesc în gospodării (aproape) fără persoane ocupate merită o atenție deosebită, având în vedere că vulnerabilitatea acestora este deosebit de ridicată. Acestea se confruntă cu un risc continuu de sărăcie ⁶, iar cele din urmă se confruntă chiar cu o sporire a profunzimii sărăciei. Această evoluție ilustrează lacunele observate în protecția venitului minim în Europa în ceea ce privește adecvarea, acoperirea și accesul la servicii de facilitare ⁷. Progresele înregistrate în eliminarea acestor lacune în ultimul deceniu au fost limitate ⁸.
5. Protecția venitului minim ar trebui să fie considerată parte a întregului sistem național de protecție socială: prestațiile și serviciile sociale bine concepute, integrate, adecvate și sustenabile oferă o protecție eficientă pentru toți. Investițiile în sistemele de protecție socială generează rezultate sociale și economice valoroase pe termen lung. Protecția socială contribuie la reziliența socioeconomică, la dezvoltarea capitalului uman și la egalitatea de șanse, în special pentru copiii expuși riscului de sărăcie și de excluziune socială.

⁴ Parlamentul European 2010: Studiu privind „Rolul protecției sociale ca stabilizator economic: lecții învățate în urma crizei actuale”.

⁵ https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/t2020_50/default/table?lang=en.

⁶ Eurostat 2020: Rata persoanelor expuse riscului de sărăcie în funcție de pragul riscului de sărăcie și de tipul de gospodărie; Comitetul pentru protecție socială 2019: raport anual.

⁷ Raport comun privind ocuparea forței de muncă 2020, p. 34.

⁸ Parlamentul European 2017: Studiu privind „Politicele în materie de venit minim în statele membre ale UE”; Comisia Europeană 2016: Sistemele de venit minim în Europa: un studiu al politicilor naționale 2015.

6. Pilonul european al drepturilor sociale subliniază principiul conform căruia orice persoană care nu dispune de resurse suficiente are dreptul la prestații de venit minim adecvate, care să asigure demnitatea în toate etapele vieții, precum și dreptul de acces efectiv la bunuri și servicii de facilitare.
7. O serie de măsuri joacă un rol esențial în combaterea inegalității, a sărăciei și a excluziunii sociale, și anume: un nivel adecvat de protecție a venitului minim furnizat prin intermediul asistenței sociale, al sistemelor de venit minim sau al altor seturi de garanții de protecție socială de bază, definite la nivel național, pentru persoanele care nu au reușit să intre sau să reintre pe piața muncii și nu dispun de mijloace de subzistență. Scopul lor este de a reduce sărăcia în cadrul gospodăriilor și de a asigura o viață demnă ⁹. În combinație cu stimulente pentru (re)integrare pe piața forței de muncă pentru cei care pot munci, precum și cu un acces efectiv la bunuri și servicii de facilitare, sistemele de venit minim promovează incluziunea activă a oamenilor pe piața muncii și în societate. Pentru a reduce expunerea mai mare a femeilor la situații de sărăcie și pentru a facilita participarea femeilor pe piața muncii, este îndeosebi important, printre alți factori, să se abordeze provocările legate de combinarea vieții profesionale cu responsabilitățile de îngrijire cu care se confruntă părinții unici susținători ai familiilor monoparentale, opt din zece fiind femei ¹⁰.

⁹ Parlamentul European 2017 (a se vedea mai sus).

¹⁰ Eurostat 2020: Numărul de persoane în funcție de sex, grupe de vârstă, componența gospodăriei și statutul pe piața forței de muncă [lfst_hhindws], ultimele date din 2019.

8. Este de competența statelor membre să elaboreze și să pună în aplicare dispoziții naționale care să asigure protecția venitului minim. Cadrul Uniunii privind protecția venitului minim există în prezent în Recomandarea 92/441/CEE a Consiliului ¹¹, Recomandarea 2008/867/CE a Comisiei și activitățile relevante de monitorizare și de coordonare a politicilor în cadrul semestrului european care sunt susținute de cadrul de referință al UE privind protecția minimă a venitului. Dezvoltarea sa în continuare ar putea contribui la eliminarea lacunelor încă existente în ceea ce privește protecția venitului minim. O protecție eficace a venitului minim în întreaga Uniune ar putea contribui la reducerea inegalităților și a disparităților sociale în interiorul statelor membre și între acestea, consolidând astfel convergența socială ascendentă. Activitățile viitoare privind cadrul Uniunii ar putea contribui, de asemenea, la consolidarea funcției de protecție a venitului minim ca stabilizator economic ¹² în toate economiile UE, contribuind la asigurarea cererii economice agregate în perioade de criză și în afara acestora.
9. Protecția eficace a venitului minim implică aplicarea unui set de principii-cheie. Aceste principii au fost, de asemenea, abordate în Recomandarea 92/441 a Consiliului, Recomandarea Comisiei privind incluziunea activă a persoanelor excluse de pe piața muncii ¹³ și propunerile relevante din Recomandarea OIM (nr. 202 din 2012) privind nivelurile minime de protecție socială. În special, principiile-cheie sunt:
- a. *Acces*: Pe baza principiului universalității, persoanele care au nevoie de sprijin ar trebui să aibă dreptul de acces la prestații în condiții nediscriminatorii și în integralitate. Accesul la prestații și utilizarea acestora ar trebui să fie asigurate în practică, inclusiv prin proceduri de depunere a cererilor accesibile și simplificate și dreptul de a exercita o cale de atac.

¹¹ 92/441/CEE: Recomandarea Consiliului din 24 iunie 1992 privind criteriile comune referitoare la resursele suficiente și asistența socială în sistemele de protecție socială, JO L 245, 26.8.1992, p. 46-48.

¹² Parlamentul European 2010 (a se vedea mai sus).

¹³ Recomandarea Comisiei din 3 octombrie 2008 privind incluziunea activă a persoanelor excluse de pe piața muncii (2008/867/CE), JO L 307, 18.11.2008, p. 11-14.

- b. *Adecvare:* Pe baza principiului unei vieți demne, nevoile de bază ar trebui acoperite de prestațiile de venit minim într-un mod adecvat, ținând seama de standardele de viață și de nivelurile prețurilor sau de pragul național al sărăciei din statul membru în cauză. Nevoile ar trebui evaluate prin aplicarea unor metode consecvente și transparente; ajustarea prestațiilor ar trebui să fie regulată și corelată cu indicatori adecvați. Ar trebui să se țină seama în mod corespunzător de componența gospodăriei și de nevoi individuale specifice, cum ar fi handicapul, îngrijirea copiilor sau îngrijirea pe termen lung.
- c. *Aspecte legate de facilitare:* Pe baza principiului incluziunii active, protecția venitului minim ar trebui să implice furnizarea unor servicii de facilitare de bună calitate. Pentru cei care pot munci, ar trebui să se asigure stimulente pentru a lucra și politici active adecvate pe piața muncii, cum ar fi plasamentul și formarea. O gamă largă de servicii sociale, cum ar fi consultanța, inclusiv consultanța juridică și informații privind sprijinul disponibil, asistența și consilierea adecvate ar trebui să completeze sistemele pentru a asigura comunicarea lor eficace și furnizarea de sprijin pentru toți.

10. Semestrul european contribuie cu o monitorizare și o coordonare a politicilor valoroase, prin intermediul raportului comun privind ocuparea forței de muncă, al rapoartelor de țară și al recomandărilor specifice fiecărei țări, cu scopul de a îmbunătăți eficacitatea protecției venitului minim. La baza monitorizării la nivelul UE, cadrul de referință elaborat de Comitetul pentru protecție socială în ceea ce privește adecvarea, eligibilitatea și activarea în domeniul venitului minim oferă un punct de referință important în această privință. În ceea ce privește evoluțiile viitoare ale cadrului de monitorizare în acest domeniu, continuarea lucrărilor privind colectarea de informații comparabile, de înaltă calitate, atât cantitative, cât și calitative, este benefică, ținând seama în mod corespunzător de politicile diversificate de protecție a venitului minim din statele membre.
11. Evaluările ¹⁴ arată rezultate diferite sau chiar relativ nesemnificative în ceea ce privește punerea în aplicare a orientărilor de politică prevăzute în Recomandarea Consiliului privind criteriile comune referitoare la resursele suficiente și asistența socială în sistemele de protecție socială și în Recomandarea Comisiei privind incluziunea activă a persoanelor excluse de pe piața muncii. Acest lucru subliniază necesitatea unor acțiuni suplimentare.
12. Rezoluția Parlamentului European din 24 octombrie 2017 ¹⁵ face apel la toate statele membre să introducă sisteme de venit minim adecvate, subliniind rolul protecției venitului minim ca instrument de combatere a sărăciei. În mod similar, Comitetul Economic și Social European solicită luarea de măsuri privind protecția venitului minim în avizul său din 20 februarie 2019 ¹⁶.

¹⁴ Raportul Comisiei către Consiliu, Parlamentul European, Comitetul Economic și Social și Comitetul Regiunilor privind punerea în aplicare a Recomandării 92/441/CEE din 24 iunie 1992 privind criteriile comune referitoare la resursele suficiente și asistența socială în sistemele de protecție socială, COM/98/0774 final; Documentul de lucru al serviciilor Comisiei privind punerea în aplicare a Recomandării din 2008 a Comisiei privind incluziunea activă a persoanelor excluse de pe piața muncii, SWD(2017) 257 final.

¹⁵ Rezoluția Parlamentului European din 24 octombrie 2017 referitoare la politicile de garantare a venitului minim ca instrument de combatere a sărăciei [2016/2270(INI)].

¹⁶ Avizul Comitetului Economic și Social European din 20 februarie 2019, SOC/584-EESC-2018.

CONSILIUL UNIUNII EUROPENE

INVITĂ statele membre:

13. SĂ DEPUNĂ EFORTURI PENTRU A SE ASIGURA că sistemele lor naționale de protecție a venitului minim respectă recomandările relevante ale Uniunii și ale Organizației Internaționale a Muncii, sunt accesibile și adecvate și permit incluziunea socială și pe piața muncii a beneficiarilor;
14. SĂ COLABOREZE cu părțile interesate în cauză, cum ar fi autoritățile relevante, inclusiv organismele locale și regionale, partenerii sociali și organizațiile societății civile și, după caz, cu persoanele care se confruntă cu sărăcia în ceea ce privește dezvoltarea, actualizarea și punerea în aplicare a sistemelor respective;
15. SĂ EXAMINEZE, în cadrul evaluărilor periodice, funcționarea și adecvarea sistemelor de protecție a venitului minim pentru atenuarea consecințelor socioeconomice negative ale crizei provocate de COVID-19, precum și pentru sprijinirea incluziunii sociale și pe piața muncii și, atunci când este necesar, SĂ DEFINEASCĂ și SĂ PUNĂ ÎN APLICARE măsuri pentru a îmbunătăți eficacitatea acestora, atât pe termen scurt, cât și pe termen lung;
16. SĂ DEPUNĂ EFORTURI pentru a furniza informații persoanelor care ar putea îndeplini cerințele de eligibilitate stabilite la nivel național cu privire la dreptul lor la protecția venitului minim; SĂ ÎNCURAJEZE aceste persoane să solicite prestații în numerar sau în natură și să profite de beneficiile respective, însoțite de servicii de activare și de facilitare și
17. SĂ COLECTEZE date defalcate în funcție de sex pentru a monitoriza și a evalua politicile privind protecția venitului minim și efectele acestora, și SĂ SPRIJINE Comisia Europeană, Comitetul pentru protecție socială și Comitetul pentru ocuparea forței de muncă în pregătirea unui raport periodic privind dezvoltarea protecției venitului minim, printre altele prin furnizarea de informații și date privind indicatori-cheie pentru acces, adecvare și aspecte legate de facilitare.

INVITĂ statele membre și Comisia Europeană, în conformitate cu competențele lor respective, ținând seama de circumstanțele naționale și de modelele diferite ale pieței muncii:

18. SĂ COLABOREZE în vederea punerii în aplicare a Pilonului european al drepturilor sociale și să se angajeze să abordeze lacunele rămase în ceea ce privește protecția venitului minim în combaterea sărăciei și a excluziunii sociale;
19. SĂ CONSOLIDEZE aspectele sociale și legate de ocuparea forței de muncă în cadrul semestrului european, precum și coordonarea politicilor economice, sociale și de ocupare a forței de muncă în ceea ce privește protecția venitului minim și SĂ FURNIZEZE recomandări corespunzătoare de politici care să includă o perspectivă pe termen lung și să echilibreze nevoile în materie de politici economice, fiscale, sociale și de ocupare a forței de muncă;
20. SĂ CONSOLIDEZE schimbul de bune practici, colaborarea în rețea a punctelor de contact naționale pentru asistența transnațională și învățarea reciprocă în vederea dezvoltării în continuare a protecției venitului minim la nivel național și regional, inclusiv în cadrul Rețelei pentru un venit minim (MINET) ca forum tehnic al Comitetului pentru protecție socială și
21. SĂ UTILIZEZE ÎN MOD OPTIM sprijinul specific acordat din fondurile UE disponibile, în special Fondul social european Plus și Instrumentul de redresare al Uniunii Europene (Next Generation EU), pentru a promova incluziunea socială și participarea pe piața muncii, precum și pentru a combate sărăcia.

INVITĂ Comisia Europeană, în limitele competențelor sale prevăzute în tratate, ținând seama totodată în mod corespunzător de circumstanțele naționale:

22. SĂ INITIEZE o actualizare a cadrului Uniunii pentru a sprijini și a completa în mod eficace politicile statelor membre privind protecția venitului minim la nivel național.

INVITĂ Comisia, Comitetul pentru protecție socială și Comitetul pentru ocuparea forței de muncă, în conformitate cu competențele lor respective, ținând seama de circumstanțele naționale:

23. SĂ DEZVOLTE ÎN CONTINUARE sistemul UE de valori de referință în domeniul protecției venitului minim pentru a facilita monitorizarea performanței și a sprijini pârghiile de politică la nivelul celor trei dimensiuni-cheie ale protecției venitului minim, și anume adecvarea, accesul și furnizarea de servicii de facilitare, inclusiv cele care facilitează participarea pe piața muncii și
24. SĂ PREGĂTEASCĂ periodic un raport comun care să analizeze și să evalueze progresele înregistrate în ceea ce privește dezvoltarea protecției venitului minim în statele membre, pe baza cadrului de referință pentru protecția venitului minim stabilit la nivelul UE. Raportul ar trebui, în special, să analizeze în mod empiric rolul protecției venitului minim în sprijinirea ocupării forței de muncă și în combaterea sărăciei, precum și a inegalităților în materie de venituri și de șanse, inclusiv în ceea ce privește aspectele legate de inegalitatea de gen. Raportul ar trebui să includă aplicarea celor trei dimensiuni ale protecției venitului minim, și anume accesul, adecvarea și aspectele legate de facilitare. Acesta ar trebui, de asemenea, să analizeze potențialul protecției venitului minim de a stabiliza economia și societatea în perioade de încetinire a creșterii economice, împreună cu alte măsuri de sprijinire a ocupării forței de muncă și de protecție socială.